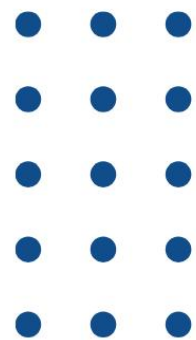

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

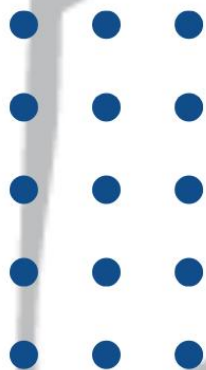
TEISMŲ PRAKTIKOS APŽVALGA

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

2026

BIRŽELIS

TURINYS

I. ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ BYLOS	4
ANK 134 straipsnio 8 dalies taikymas.....	4
<i>Dėl draudžiamos azartinių lošimų reklamos</i>	<i>4</i>
ANK 515 straipsnio 1 dalies taikymas.....	5
<i>Dėl subjekto.....</i>	<i>5</i>
ANK 547 straipsnio 1 dalies taikymas.....	6
<i>Dėl atsisakymo teikti informaciją visuomenės informavimo priemonių atstovams</i>	<i>6</i>
ANK 569 straipsnio 1 dalies taikymas.....	7
<i>Dėl įrodinėjimo taisyklių laikymosi nagrinėjant apeliacinį skundą</i>	<i>7</i>
II. BAUDŽIAMOSIOS BYLOS	8
1. Lietuvos Respublikos baudžiamojo įstatymo taikymas.....	8
BK 30 straipsnio 1 dalies taikymas	8
<i>Dėl apsaugos darbuotojo profesinių pareigų vykdymo neviršijant nustatytų įgaliojimų ..</i>	<i>8</i>
BK 170 straipsnio 2 dalies taikymas	9
<i>Dėl neapykantos kalbos vertinimo pagal baudžiamojo įstatymo normas.....</i>	<i>9</i>
2. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso įstatymo laikymasis.....	10
BPK 55 straipsnio nuostatų laikymasis	10
<i>Dėl įgaliotojo atstovo</i>	<i>10</i>
III. CIVILINĖS BYLOS	11
Daiktinė teisė.....	11
<i>Dėl mėgėjų sodo teritorijoje esančių sklypų savininkų prievolės prisidėti prie bendrosios nuosavybės teisės objektų priežiūros</i>	<i>11</i>
<i>Dėl negatorinio ieškinio</i>	<i>12</i>
<i>Dėl teritorijų planavimo dokumentų privalomumo nustatant servitutą teismo sprendimu</i>	<i>12</i>
Autorių teisių ir gretutinių teisių apsauga.....	14
<i>Dėl prevencinio ieškinio, kaip autorių teisių gynimo būdo taikymo, sąlygų</i>	<i>14</i>
Žemės teisė	15
<i>Dėl valstybinės žemės nuomos klausimus spręsti kompetentingo subjekto teisės atidėti prašymo dėl valstybinės žemės nuomos lengvatine tvarka (be aukciono) nagrinėjimą .</i>	<i>15</i>
Civilinio proceso teisė	16
<i>Dėl taikos sutarties šalių laisvės susitarti dėl sutarties sąlygų ribų ir proceso atnaujinimo dėl aiškios teisės taikymo klaidos</i>	<i>16</i>

I. ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ BYLOS

ANK 134 straipsnio 8 dalies taikymas

Dėl draudžiamos azartinių lošimų reklamos

Apžvelgiamoje administracinio nusižengimo byloje asmuo buvo nubaustas pagal ANK 134 straipsnio 8 dalį už tai, kad viešoje erdvėje paskelbta jo vadovaujamos lošimų organizatorės UAB „Olympic Casino Group Baltija“ prekių ženklo „OlyBet POKER“ reklama pažeidė Azartinių lošimų įstatymo (toliau – ALĮ) 10 straipsnio 9¹ dalies reikalavimus. Institucija ir bylą nagrinėję teismai pripažino, kad reklamuojamame prekių ženkle nurodomas žodis „POKER“ laikytinas draudžiama papildoma rašytine informacija ALĮ 10 straipsnio 9¹ dalies prasme, kadangi tai yra kortų lošimo pavadinimo trumpinys, o ne bendrovės pavadinimas ar lošimo rūšis. Taip, be prekių ženklo esminio elemento – „OlyBet“, pagal kurį galima atskirti bendrovės paslaugas nuo kitų lošimų organizatorių paslaugų, buvo pateikiama draudžiama papildoma rašytinė informacija. Prašyme atnaujinti administracinio nusižengimo bylą administracinėn atsakomybėn patraukto asmens atstovas teigė, kad teismai klaidingai taikė ir aiškino ALĮ 10 straipsnio 9 ir 9¹ dalis, kadangi ALĮ nenustato jokių ribojimų ar reikalavimų prekių ženklų turiniui. Dėl to pareiškėjas prašė panaikinti teismų sprendimus ir administracinio nusižengimo teiseną jo atstovaujajam nutraukti.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nurodė, kad tiek šiuo metu galiojantis, tiek veikos padarymo metu galiojęs ALĮ tiesiogiai įtvirtino draudimą, naudojant reklamą, skatinti asmenis naudotis azartinių lošimų paslauga. Todėl, nors įstatymas ir nenustatė absoliutaus draudimo reklamuoti tam tikrą su azartiniais lošimais susijusią informaciją, numatant išimtis, prekių ženklas, vadovaujantis ALĮ 10 straipsnio 9 dalies nuostata, taip pat negalėjo būti naudojamas azartinių lošimų reklamos tikslu. Dėl to, sprendžiant klausimą, ar viešai paskelbta informacija laikytina uždrausta reklama, būtina įvertinti paskelbtos informacijos visumą. Atitinkamai tik reklamuoto prekių ženklo turinio analizė leidžia atsakyti į klausimą, ar skelbiama informacija laikytina įstatymo draudžiama azartinių lošimų reklama. Teisėjų kolegija sutiko su pareiškėju, kad ALĮ tiesiogiai nenustato jokių reikalavimų prekių ženklui, tačiau kartu pabrėžė, kad, aiškinant teisinį reguliavimą, nėra pagrindo apsiriboti vien tik lingvistiniu teisės normos aiškinimu. Šiuo atveju reikia įvertinti imperatyvaus teisinio reguliavimo ypatumus, vadovautis ir įstatymo leidėjo tikslais – apsaugoti visuomenę nuo žalingo tam tikrų paslaugų poveikio, t. y. galimo priklausomybės nuo azartinių lošimų išsivystymo, bei sisteminiu teisės akto suvokimu, kuris aptariamam atveju įtvirtina aiškų ribojimą, naudojant reklamą, skatinti asmenis naudotis azartinių lošimų paslauga. Taip užtikrinama, kad, naudojantis įstatyme įtvirtintomis išimtimis, t. y. leidžiant prekių ženklo tik kaip žymens, leidžiančio atskirti vienos įmonės prekes arba paslaugas nuo kitų įmonių prekių arba paslaugų, reklamą, nebūtų sudarytos prielaidos piktnaudžiauti suteiktomis teisėmis, pavyzdžiui, prekių ženkle įtvirtinant papildomus elementus, kurie savaime net ir negalėtų būti registruojami kaip savarankiški elementai, tačiau tiesiogiai ar slapta skatintų atkreipti dėmesį ir sudomintų naudotis azartinių lošimų paslaugomis. Tokio pobūdžio informacija laikytina įstatymo draudžiama azartinių lošimų reklama. Aptariamam atveju nustatyta, kad viešoje erdvėje buvo skelbiamas lošimo organizatoriaus prekių ženklas, kuriame buvo ne tik bendrovės valdomo prekių ženklo esminis elementas – „OlyBet“, pagal kurį galima atskirti bendrovės paslaugas nuo kitų lošimų

organizatorių paslaugų, bet ir savarankiškas elementas – kortų lošimų pavadinimo trumpinys „POKER“ (ALĮ 3 straipsnio 3 dalies 2 punktą). Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pažymėjo, kad ALĮ įtvirtintas draudimas reklamuoti azartinius lošimus nustato išimtį tik organizuojamų lošimų rūšims. Šiuo atveju prekių ženklo elementas – žodis „POKER“ – ALĮ prasme vertintinas kaip azartinio kortų lošimo pavadinimo trumpinys ir nepatenka į ALĮ 10 straipsnio 9 dalyje leidžiamos skelbti informacijos išimčių sąrašą. Šia prekių ženklo reklama buvo siekiama atkreipti visuomenės dėmesį į konkrečius azartinius lošimus ir netiesiogiai skatinti vartotojus žaisti konkretų kortų azartinį lošimą. Teisėjų kolegijos nuomone, teismai, aiškindami ANK 134 straipsnio 8 dalies sudėties požymius, kurių turinio elementai įtvirtinti ALĮ 10 straipsnio 9 ir 9¹ dalyse, kaip įtvirtinančius draudimą skelbti kortų lošimų pavadinimus ir jų trumpinius, ją aiškino tiksliai pagal prasmę, o ne pernelyg plačiai, kaip teigė pareiškėjas. Taigi institucija ir byla nagrinėję teismai šiuo atveju tinkamai atskleidė ANK 134 straipsnio 8 dalies veikos turinį.

Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pareiškėjo prašymą atmetė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. birželio 17 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. 2AT-33-495/2026

ANK 515 straipsnio 1 dalies taikymas

Dėl subjekto

Šioje administracinio nusižengimo byloje Finansinių nusikaltimų tyrimo tarnybos (toliau – FNTT) nutarimu asmuo buvo nubaustas pagal ANK 515 straipsnio 1 dalį už tai, kad nesikreipė į FNTT dėl leidimo gauti lėšas iš į tarptautinių sankcijų sąrašą įtraukto Rusijos fondo išdavimo, siekdamas išvengti pinigų užšaldymo, apeidamas tarptautinių sankcijų įgyvendinimą reglamentuojančių teisės normų imperatyvius reikalavimus, nurodė pervesti ir gavo pinigus – ne mažiau nei 7 000 Eur – į savo vardu atidarytą Panamoje registruoto banko sąskaitą. Prašyme atnaujinti administracinio nusižengimo bylą pažeidėjas teigė, kad jis nėra Lietuvos Respublikos pilietis ir negyvena Lietuvoje, todėl jam netaikytina atsakomybė už administracinius nusižengimus, įskaitant ir nusižengimą, nustatytą ANK 515 straipsnio 1 dalyje.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nurodė, kad šioje byloje apylinkės ir apygardos teismai, remdamiesi bylos duomenimis, pagrįstai nustatė, jog byla reikšmingu laikotarpiu pareiškėjas buvo Lietuvos Respublikos pilietis. Teisėjų kolegija atkreipė dėmesį, kad jis pats per teismo posėdį apylinkės teisme nurodė, jog turi Lietuvos Respublikos tapatybės kortelę; skunde apylinkės teismui pareiškėjas nurodė, kad skundo padavimo dieną Lietuvos pilietybė jam nebuvo panaikinta. Tai, kad nuo 2019 m. iki dabar pareiškėjas deklaruoja gyvenantis įvairiose užsienio valstybėse, neturi teisinės reikšmės sprendžiant jo kaip Lietuvos, kuri yra Europos Sąjungos narė, piliečio administracinės atsakomybės klausimą.

Taigi Lietuvos Aukščiausiasis Teismas nusprendė, kad apylinkės ir apygardos teismai pagrįstai nustatė, jog šioje byloje pareiškėjas yra tinkamas ANK 515 straipsnio 1 dalyje nurodyto

administracinio nusižengimo subjektas, o byla patenka į Lietuvos Respublikos institucijos – FNTT – ir teismų jurisdikciją.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. birželio 9 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. 2AT-29-976/2026

ANK 547 straipsnio 1 dalies taikymas

Dėl atsisakymo teikti informaciją visuomenės informavimo priemonių atstovams

Apžvelgiamoje administracinio nusižengimo byloje savivaldybės administracijos direktoriui buvo iškelta administracinio nusižengimo byla pagal ANK 547 straipsnio 1 dalį už Visuomenės informavimo įstatymo nuostatų pažeidimą. Išnagrinėję administracinio nusižengimo bylą, apylinkės ir apygardos teismai padarė išvadą, kad byloje surinkta pakankamai duomenų, pagrindžiančių asmeniui inkriminuoto nusižengimo padarymą, todėl jo veiksmuose yra ANK 547 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto administracinio nusižengimo sudėtis. Teismai konstatavo, kad savivaldybės administracija, kurios vadovas yra administracinė atsakomybėn patrauktas asmuo, nepateikė informacijos visuomenės informavimo priemonių atstovui, tokiu būdu neįgyvendino šio asmens teisės tinkamai atlikti savo profesines pareigas, t. y. gauti informaciją, pažeidė Konstitucijos 25 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą konstitucinę žurnalistų teisę rinkti, gauti ir skleisti informaciją. Administracinė atsakomybėn patraukto asmens atstovas prašė panaikinti teismų sprendimus ir administracinio nusižengimo teiseną nutraukti.

Teisėjų kolegija, išnagrinėjusi atnaujintą administracinio nusižengimo bylą, nurodė, kad byloje nustatyta, jog interneto portalo žurnalistas elektroniniu paštu kreipėsi į savivaldybės administraciją dėl savivaldybės užsakytos studijos ir su ja susijusios informacijos pateikimo. Savivaldybės administracija į žurnalistu užklausas reagavo, teikė atsakymus elektroniniu paštu, nurodė dalį jo prašomos informacijos ir motyvus, dėl kurių negali pateikti prašomo dokumento. Tada žurnalistas pareikalavo pateikti atsakingo asmens pasirašytą atsakymą, kuris gali būti skundžiamas teismui, tačiau atsakymas į šį laišką nebuvo pateiktas. Taigi, teisėjų kolegijos vertinimu, šioje byloje faktinė situacija nebuvo tokia, kad žurnalistu kreipimasis būtų visiškai ignoruojamas ar kad jam nebūtų pateiktas joks atsakymas.

Atsižvelgdama į tai, teisėjų kolegija konstatavo, kad šiuo atveju nenustatytas ANK 547 straipsnio 1 dalyje įtvirtinto nusižengimo būtinas objektyvusis požymis – atsisakymas teikti informaciją visuomenės informavimo priemonių atstovams, nes atitinkamos atsakymo formos, kurios pageidavo žurnalistas (atsakymo, pasirašyto atsakingo asmens), nepateikimas nėra ANK 547 straipsnio 1 dalyje nurodyto nusižengimo požymis. Tai negali būti prilyginama atsisakymui teikti informaciją. Kartu Lietuvos Aukščiausiasis Teismas pažymėjo, kad byloje nebuvo nustatyta, jog konkrečios reikalautos formos atsakymo nepateikimas realiai sutrukdė žurnalistui atlikti profesines pareigas. Vien tai, kad žurnalistas nesutiko su institucijos pateikto atsakymo forma, apimtimi ar pan., savaime nereiškia atsisakymo teikti informaciją nenurodant atsisakymo priežasties ar trukdymo žurnalistams atlikti profesines pareigas. Taigi teisėjų kolegija nusprendė, kad bylą nagrinėję teismai netinkamai aiškino ir taikė ANK 547 straipsnio 1 dalies nuostatas, nes, nenustatę vieno iš būtinųjų administracinio

nusižengimo sudėties požymių – veikos (atsisakymo teikti informaciją visuomenės informavimo priemonių atstovams), taikė asmeniui administracinę atsakomybę.

Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas panaikino teismų sprendimus ir administracinio nusižengimo teiseną administracinę atsakomybę patrauktam asmeniui nutraukė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. birželio 8 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. 2AT-31-628/2026

ANK 569 straipsnio 1 dalies taikymas

Dėl įrodinėjimo taisyklių laikymosi nagrinėjant apeliacinį skundą

Šioje atnaujintoje administracinio nusižengimo byloje pareiškėjas nesutiko su tuo, kad jo kaltė iš esmės grindžiama tik iš VŠĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos gautais žurnalistinio tyrimo dokumentais. Pareiškėjo teigimu, teismai turėjo imtis priemonių, kad būtų patvirtintas pirmiau minėtų dokumentų, kuriais grindžiamas pareiškėjo administracinio nusižengimo faktas ir jo kaltė, (ne)tikrumas.

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas atkreipė dėmesį į tai, kad pareiškėjas, teikdamas apeliacinį skundą, nurodė, jog žurnalistinio tyrimo duomenys yra nepatikimi, kad juos būtina patikrinti kitais veiksmais (apklausiant žurnalistus, kreipiantis į tarptautines institucijas ir kitaip). Apygardos teismas, nagrinėdamas bylą dėl apeliacinio skundo ir turėdamas pareigą patikrinti nutarimo (nutarties) administracinio nusižengimo byloje teisėtumą ir pagrįstumą, į šiuos argumentus iš esmės neatsakė, konstatuodamas, kad faktinės aplinkybės byloje yra nustatytos ir kad pareiškėjo veika tinkamai kvalifikuota pagal ANK 515 straipsnio 1 dalį.

Teisėjų kolegija nurodė, kad iš teismų sprendimų matyti, jog FNTT nustatė pareiškėjo veiką, kvalifikuotą pagal ANK 515 straipsnio 1 dalį, atlikusi atvirųjų šaltinių stebėseną dėl atlikto tarptautinio žurnalistinio tyrimo, išanalizavusi VŠĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos raštu pateiktus duomenis. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas konstatavo, jog neturi pagrindo pritarti pareiškėjo argumentams, kad tarptautinio žurnalistinio tyrimo duomenys yra suklastoti, netikri ir kad jais negalima remtis įrodinėjant administracinį nusižengimą. Tiek duomenys, gauti atlikus atvirųjų šaltinių stebėseną, tiek žurnalistinių tyrimų duomenys, kaip bet kurie kiti duomenys, pateikti privačių asmenų, gali būti naudojami įrodinėjimo procese, jei atitinka visus įrodymams keliamus reikalavimus. Pagal ANK 569 straipsnio 1 dalį, įrodymai nustatomi, be kita ko, ir pareigūnų tarnybiniais pranešimais. Tačiau šioje byloje tarnybiniai pranešimai surašyti iš esmės remiantis tik iš VŠĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos gautais dokumentais, kuriuose įtvirtinta informacija nebuvo patikrinta kitais, tiesioginiais ar netiesioginiais, įrodymais. Taigi teisėjų kolegija nusprendė, kad apygardos teismas šios bylos neišnagrinėjo tiek, kiek buvo prašoma paduotame apeliaciniame skunde, FNTT nutarimo ir apylinkės teismo nutarties teisėtumo ir pagrįstumo tinkamai nepatikrino, neatsakė į esminius apeliacinio skundo argumentus, susijusius su duomenų, kuriais grindžiamas byloje pareiškėjui inkriminuotas nusižengimas, patikrinamumu.

Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas apygardos teismo nutartį panaikino ir perdavė administracinio nusižengimo bylą nagrinėti apygardos teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. birželio 9 d. nutartis administracinio nusižengimo byloje Nr. 2AT-29-976/2026

II. BAUDŽIAMOSIOS BYLOS

1. Lietuvos Respublikos baudžiamojo įstatymo taikymas

BK 30 straipsnio 1 dalies taikymas

Dėl apsaugos darbuotojo profesinių pareigų vykdymo neviršijant nustatytų įgaliojimų

Apžvelgiamoje baudžiamojoje byloje kilo ginčas dėl BK 30 straipsnio 1 dalies taikymo. Žemesnės instancijos teismai pagal byloje nustatytas faktines aplinkybes padarė skirtingas išvadas dėl nuteistosios nusikalstamų veiksmų teisinio vertinimo. Pirmosios instancijos teismas, ištyręs ir įvertinęs byloje surinktus įrodymus, padarė išvadą, kad apsaugos darbuotoja, vykdydama darbo funkcijas ir neviršydamą įgaliojimų, teisėtai panaudojo fizinę prievartą prieš parduotuvės klientę. Apeliacinės instancijos teismas, nesutikdamas su tokiu nuteistosios veiksmų teisiniu vertinimu, nusprendė, kad ji be teisėto pagrindo, panaudodama fizinę prievartą prieš nukentėjusiąją, viršijo jai suteiktus įgaliojimus. Kasaciniu skundu nuteistosios gynėjas prašė panaikinti apeliacinės instancijos teismo nuosprendį ir palikti galioti pirmosios instancijos teismo nuosprendį be pakeitimų.

Kasacinis teismas konstatavo, kad būtent pirmosios instancijos teismas padarė bylos aplinkybes atitinkančias išvadas ir tinkamai taikė BK 30 straipsnio 1 dalies nuostatas. Teisėjų kolegija pritarė pirmosios instancijos teismo nuosprendyje padarytai išvadai, kad apsaugos darbuotojos fizinės prievartos veiksmai (pargriovimas ant žemės, bandymas uždėti antrankius, siekiant palaužti jos pasipriešinimą, galiausiai ašarinių dujų panaudojimas) prieš nukentėjusiąją buvo panaudoti tik tuomet, kai jos, kaip apsaugos darbuotojos, valinės pastangos (žodiniai įspėjimai) nedavė rezultato, prieš ją nukentėjusioji jau buvo pradėjusi naudoti fizinio smurto veiksmus (sugriebė ir tempė nuteistąją už plaukų). Kasacinis teismas pažymėjo, kad ir tolesnis nukentėjusiosios pasipriešinimas buvo smurtinio pobūdžio (prakirsta nuteistosios lūpa, įkąsta kitam apsaugos darbuotojui į ranką), tai yra aiškiai priešingas teisei jos elgesys. Nuteistoji turėjo teisėtą pagrindą panaudoti fizinę prievartą prieš nukentėjusiąją, siekdama užkardyti tolesnius neprognozuojamus nukentėjusiosios veiksmus ir užtikrinti viešąją tvarką parduotuvėje.

Teisėjų kolegijos vertinimu, apeliacinės instancijos teismas savo nuosprendyje bylos įrodymus įvertino esmingai pažeisdamas BPK 20 straipsnio 5 dalies nuostatas, dėl to padarė nelogiškas ir viena kitai prieštaraujančias išvadas. Šis teismas selektyviai vertino byloje surinktus ir ištirtus įrodymus, vienam įrodymų šaltiniui (nukentėjusiosios parodymams) suteikdamas išskirtinę reikšmę, tinkamai neatskleisdamas visų įrodymų turinio ir jų įrodomosios reikšmės, aiškiai neargumentuodamas, kodėl remiasi prieštariniais, kitais bylos įrodymais nepatvirtintais nukentėjusiosios parodymais, o kitus įrodymus atmets.

Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, kasacinis teismas apygardos teismo nuosprendį panaikino ir paliko galioti pirmosios instancijos teismo nuosprendį be pakeitimų.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. birželio 4 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-108-495/2026

BK 170 straipsnio 2 dalies taikymas

Dėl neapykantos kalbos vertinimo pagal baudžiamojo įstatymo normas

Šioje baudžiamojoje byloje asmuo pirmosios instancijos teismo dėl kaltinimo dėl neapykantos kurstymo prieš ne lietuvių kilmės ir tautos asmenis (BK 170 straipsnio 2 dalis) išteisintas, o apeliacinės instancijos teismo nuteistas. Kasaciniame skunde nuteistojo gynėjas nurodė, kad jo ginamojo veiksmai nebuvo pavojingi baudžiamosios teisės prasme, be to, jis neturėjo tyčios viešai tyčiotis iš nukentėjusiųjų ir jas niekinti dėl jų kilmės ir tautybės.

Kasacinis teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad kaltinamojo veiksmai savo pobūdžiu neatitiko BK 170 straipsnio 2 dalyje nustatytos nusikalstamos veikos pavojingumo laipsnio, juose nenustatyta tiesioginė tyčia viešai tyčiotis iš tam tikrai žmonių grupei priklausančių asmenų ir juos niekinti dėl jų kilmės ir tautybės. Tokią išvadą teismas motyvavo tuo, kad iki kilusio konflikto kaltinamasis nukentėjusiosioms neteikė jokių pastabų dėl jų vartojamos rusų kalbos; remiantis bylos duomenimis (kavinės vaizdo kameros įrašais, liudytojų parodymais), inkriminuotos frazės buvo išsakytos tarp kaltinamojo ir nukentėjusiųjų kilusio konflikto metu po to, kai abi nukentėjusiosios, ne kartą raginamos, nesutiko palikti kavinės pasibaigus darbo laikui, nereagavo į kavinės darbuotojų ir kaltinamojo prašymus išeiti ir toliau vartojo alkoholį, elgėsi nemandagiai, rodė necenzūrinius gestus. Teisėjų kolegija nurodė, kad nors kaltinamojo konflikto metu išsakytos frazės yra viešai nevertotinos, nemandagios, įžeidžiančios ir nekultūringos, tačiau, pagal jam suformuluotą kaltinimą pagal BK 170 straipsnio 2 dalį, turi būti nustatytas ne bet koks viešas tyčiojimasis iš asmenų ir jų niekinimas, o viešas tyčiojimasis ir niekinimas asmenų, priklausančių atitinkamai žmonių grupei, aptariamam atveju pagal pateiktą kaltinimą – dėl jų kilmės ir tautybės, o tokios aplinkybės nebuvo nustatytos. Iš byloje nustatytų aplinkybių taip pat akivaizdu, kad kaltinamasis neturėjo tyčios kurstyti ir skatinti neapykantą nukentėjusiosioms ar jų diskriminaciją dėl jų kilmės, kalbos ar tautybės.

Taigi kasacinis teismas nusprendė, kad nors įžeidimai ir niekinamojo pobūdžio teiginiai nukentėjusiosioms išsakyti viešoje vietoje, tačiau šie teiginiai buvo išsakyti kilusio abipusio konflikto metu, tiesiogiai joms dėl jų elgesio, o ne dėl kilmės ar tautybės. Dėl to kasacinis teismas sutiko su pirmosios instancijos teismo išvada, kad kaltinamojo veiksmai neatitinka BK 170 straipsnio 2 dalyje nurodyto nusikaltimo sudėties ir nesiekia bendro pavojingumo lygio baudžiamajai atsakomybei kilti, nes juose nebuvo konkretaus tiesioginio ar netiesioginio neapykantos, diskriminacijos skatinimo. Įvertinusi byloje nustatytas faktines konflikto viešojoje vietoje aplinkybes, teisėjų kolegija padarė išvadą, kad kaltinamojo veiksmai pagal savo pobūdį ir pavojingumą atitiktų ANK 481 straipsnyje nustatytą nedidelį viešosios tvarkos pažeidimą.

Atsižvelgdamas į išdėstytus argumentus, kasacinis teismas apygardos teismo nuosprendį panaikino ir paliko galioti pirmosios instancijos teismo nuosprendį be pakeitimų.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. birželio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-119-976/2026

2. Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso įstatymo laikymasis

BPK 55 straipsnio nuostatų laikymasis

Dėl įgaliotojo atstovo

Kasaciniais skundais nuteistųjų gynėjai ginčijo advokato, kaip nukentėjusiojo įgaliotojo atstovo, procesinio statuso teisėtumą. Kasatorių teigimu, nukentėjusiajam atstovavo advokatas, kurio paslaugas apmokėjo profesinė sąjunga, tačiau ji negalėjo būti nukentėjusiojo atstovė pagal BPK 55 straipsnio 2 dalį, todėl negalėjo ir pasitelkti advokato nukentėjusiojo interesams ginti.

Kasacinis teismas nurodė, kad, pagal BPK 55 straipsnio 1 dalį, nukentėjusiojo įgaliotuoju atstovu laikomas asmuo, teikiantis teisinę pagalbą šiam proceso dalyviui, ginantis jo teises ir teisėtus interesus. Nukentėjusiojo įgaliotuoju atstovu gali būti advokatas arba advokato pavedimu advokato padėjėjas, o ikiteisminio tyrimo pareigūno, prokuroro ar teisėjo leidimu – ir kitas aukštąjį teisinį išsilavinimą turintis asmuo, kurį proceso dalyvis įgaliotuoju atstovauti savo interesams (BPK 55 straipsnio 2 dalis). Vadovaujantis BPK 55 straipsnio 3 dalimi, įgaliotajam atstovui leidžiama dalyvauti procese tik kai ikiteisminio tyrimo pareigūnas ar prokuroras dėl atstovo dalyvavimo procese priima nutarimą, o teismas – nutartį. Be kita ko, atstovaujamas asmuo gali bet kuriuo metu atsisakyti atstovo paslaugų arba pasirinkti kitą atstovą. Šiame kontekste teisėjų kolegija pažymėjo, kad baudžiamajame procese įgaliotojo atstovo teisės, taigi iš esmės ir įgaliojimo ribos, yra apibrėžtos – įgaliotasis atstovas turi tas pačias teises kaip jo atstovaujamas proceso dalyvis (BPK 56 straipsnio 1 dalis).

Apžvelgiamoje byloje ikiteisminio tyrimo pareigūno nutarimu advokatui buvo leista dalyvauti procese kaip nukentėjusiojo įgaliotajam atstovui, nukentėjusysis su tokiu sprendimu buvo supažindintas, atstovo paslaugų neatsisakė ir jokių pretenzijų dėl jo atstovavimo proceso metu nereiškė. Dėl to, teisėjų kolegijos vertinimu, nebuvo nei formalių, nei materialių pagrindų abejoti šio proceso dalyvio teise atstovauti nukentėjusiojo interesams. Aplinkybė, kad advokato paslaugas apmokėjo profesinė sąjunga, kurios tikslas – teikti teisinę pagalbą savo nariams ir ginti jų teises bei teisėtus interesus, teisinės reikšmės neturi, nes advokato paslaugų apmokėjimo šaltinis nėra kasacinės bylos nagrinėjimo dalykas.

Atsižvelgdama į išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija pirmiau nurodytus kasacinių skundų argumentus atmetė.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. birželio 17 d. nutartis baudžiamojoje byloje Nr. 2K-123-697/2026

III. CIVILINĖS BYLOS

Daiktinė teisė

Dėl mėgėjų sodo teritorijoje esančių sklypų savininkų prievolės prisidėti prie bendrosios nuosavybės teisės objektų priežiūros

Byloje buvo sprendžiama, ar asmeniui, kuris nėra sodininkų bendrijos narys, bet asmeninės nuosavybės teise valdo žemės sklypus, esančius tokios bendrijos teritorijoje, kyla pareiga prisidėti prie bendrojo naudojimo objektų priežiūros, išlaikymo ir pan. išlaidų. Ieškovas kreipėsi į teismą su patikslintu ieškiniu, prašydamas panaikinti prievolę mokėti mokesčius atsakovei (sodininkų bendrijai). Atsakovė pareiškė priešieškinį, prašydama iš ieškovo priteisti skolą.

Pirmosios instancijos teismas sprendimu ieškovo patikslintą ieškinį tenkino visiškai, o atsakovės priešieškinį atmetė. Apeliacinės instancijos teismas panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimą ir priėmė naują sprendimą – atsakovės priešieškinį tenkino, o ieškovo patikslintą ieškinį atmetė.

Kasacinis teismas nurodė, kad prievolė atsiskaityti su sodininkų bendrija už bendrojo naudojimo objektų eksploataciją, tvarkymą, priežiūrą, išlaikymą ir kt. kyla tiek asmeniui, kuris yra sodininkų bendrijos narys, tiek asmeniui, kuris nėra sodininkų bendrijos narys, bet yra įsigijęs žemės sklypą sodininkų bendrijos teritorijoje (kitam asmeniui). Tokia bendraturčio pareiga padengti bendro turto eksploataavimo išlaidas atsiranda daiktinės teisės – bendrosios nuosavybės pagrindu. Kiekvienas sodininkas, nepaisant to, ar jis yra sodininkų bendrijos narys, yra bendrojo naudojimo objektų bendraturtis, todėl turi prisidėti prie bendrojo naudojimo objektų priežiūros, išlaikymo, išsaugojimo ir pan. išlaidų.

Kasacinis teismas pažymėjo, kad aplinkybė, jog ieškovas išstojo iš sodininkų bendrijos ir nėra jos narys, nepaneigia jo pareigos, kuri kyla iš bendrosios dalinės nuosavybės įgyvendinimo, prisidėti prie išlaidų, susijusių su bendrojo naudojimo žemės sklypais (jų priežiūra ir pan.). Todėl ieškovui (kitam asmeniui), kaip ir kiekvienam sodininkų bendrijos teritorijoje turinčiam žemės sklypą asmeniui, kyla pareiga prisidėti prie tokių išlaidų atlyginimo. Išlaidos turi būti skaičiuojamos visiems sodininkams vienodai, t. y. tiek sodininkų bendrijos nariams, tiek ne sodininkų bendrijos nariams. Kadangi sodininkų bendrijos bendrojo naudojimo objektai yra bendroji dalinė nuosavybė, kurios bendraturčiai yra tiek sodininkų bendrijos nariai, tiek kiti asmenys, tai ir šių asmenų pareigos, susijusios su šių objektų, kaip bendrojo naudojimo objektų, tvarkymu, priežiūra, taigi ir išlaidos joms įgyvendinti taip pat turi būti vienodos.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas apeliacinės instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. birželio 4 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-94-421/2026

Dėl negatorinio ieškinio

Ieškovė prašė įpareigoti atsakovę pateikti ieškovei duomenis apie atsakovei priklausančio abonentinio elektros kabelio išdėstymo vietą ieškovei nuosavybės teise priklausančiame žemės sklype, nurodant kabelio įrengimo vietą žemės sklypo plane bei pažymint jo koordinatas ir atstumus nuo žemės sklype esančio, ieškovei nuosavybės teise priklausančio poilsio namo arba nustatant ieškovei nuosavybės teise priklausančiame žemės sklype tikslią elektros kabelio paklojimo vietą bei gylį ir parodant jo išdėstymo vietą žemės sklype. Tokį reikalavimą ieškovė grindė argumentais, kad, nežinodama elektros kabelio įrengimo vietos, negali tinkamai, kiek tai įmanoma tokioje situacijoje, naudotis žemės sklypu (vykdyti kasimo darbus, tvirti tvorą ir pan.).

Pirmosios instancijos teismas sprendimu ieškinį atmetė. Apeliacinės instancijos teismas nutartimi pirmosios instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą.

Kasacinis teismas konstatavo, kad, nepaisant to, ar atsakovei priklausančiam požeminiam elektros kabeliui taikytina apsaugos zona pagal Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymą ir šiame įstatyme nustatyti apribojimai, jau pats tokio kabelio buvimo žemės sklype faktas visada reiškia tam tikrus apribojimus naudotis ta žemės sklypo dalimi, kurioje išsidėstęs šis kabelis, kad nebūtų keliamas pavojus aplinkai, žmonių turtui, jų gyvybei ar sveikatai. Nežinodama, kur tiksliai išsidėstęs atsakovei priklausantis požeminis elektros kabelis, t. y. nežinodama, kuria tiksliai sklypo dalimi jos naudojimosi teisės dėl tokio kabelio yra suvaržytos, ieškovė negali nevaržomai naudotis visu žemės sklypu. O žinodama, kur konkrečiai išsidėstęs elektros kabelis, t. y. žinodama, kuria konkrečiai sklypo dalimi jos naudojimosi teisės dėl požeminio elektros kabelio yra suvaržytos, ieškovė galės naudotis likusia žemės sklypo dalimi be atitinkamų suvaržymų. Atsakovė, kaip požeminio elektros kabelio, esančio kitam asmeniui nuosavybės teise priklausančiame sklype, savininkė, turi pareigą užtikrinti, kad jos turtas nesuvaržytų to žemės sklypo savininkės teisių labiau, negu nustatyta teisės aktais, ar nekeltų pavojaus naudojantis žemės sklypu. Vykdydama šią savo pareigą, atsakovė turi suteikti duomenis apie požeminio elektros kabelio buvimo vietą žemės sklype to žemės sklypo savininkei, t. y. ieškovei. Tuo atveju, jeigu atsakovė šios informacijos neturi, jai kyla pareiga tokius duomenis gauti ir perduoti ieškovei. Tai konstatavęs, kasacinis teismas pripažino, kad ieškovė įrodė būtinąsias negatorinio ieškinio patenkinimo sąlygas.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas panaikino teismų procesinius sprendimus ir perdavė bylą iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. birželio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-57-916/2026

Dėl teritorijų planavimo dokumentų privalomumo nustatant servitutą teismo sprendimu

Ieškovė prašė teismo nustatyti neterminuotus kelio servitutus. Nurodė, kad savivaldybės tarybos sprendimu buvo patvirtintas ieškovės privačios nuosavybės teise valdomo žemės ūkio paskirties žemės sklypo detalusis planas ir pakeista žemės sklypo pagrindinė žemės naudojimo paskirtis. Nacionalinės žemės tarnybos sprendimu ieškovei priklausantis žemės sklypas buvo pertvarkytas ir padalytas į keturis sklypus. Ieškovė ir atsakovai sudarė žemės sklypų pirkimo–pardavimo sutartį, kuria ieškovė pardavė atsakovams du žemės sklypus. Pirkimo–pardavimo

sutartyje yra žyma, kad pirkėjai pareiškia, jog įsipareigoja laikytis detaliojo plano ir perkamo žemės sklypo specialiųjų naudojimo sąlygų. Žemės sklypo detalajame plane pažymėtas inžinerinių komunikacijų koridorius, nustatytas įvažiavimas ir servituto zona.

Pirmosios instancijos teismas sprendimu ieškinį atmetė, konstatavęs, kad ieškiniu siūlomas servitutas nepagrįstai plačiai apribotų tarnaujančiojo daikto savininkų nuosavybės teises, nes yra galimybė ieškovei patekti į savo sklypą ribojant atsakovų valdymo teisę tik viename iš sklypų. Apeliacinės instancijos teismas sprendimu panaikino pirmosios instancijos teismo sprendimą ir ieškinį patenkino, akcentuodamas tai, kad schemeje servitutas nustatytas pagal detalųjį planą, kuris vertintinas kaip oficialusis rašytinis įrodymas ir yra privalomas.

Kasacinis teismas pažymėjo, kad, sprendžiant klausimą dėl servituto nustatymo teismo sprendimu, gali būti dvi skirtingos situacijos: i) kai detalajame plane yra išskirtas žemės sklypo plotas, į kurį vienu iš CK įtvirtintų pagrindų yra nustatytas servitutas; ii) kai detalajame plane yra išskirtas žemės sklypo plotas, į kurį vienu iš CK įtvirtintų pagrindų gali būti nustatytas servitutas (siūloma nustatyti servitutą). Nagrinėjamu atveju detaliojo plano planavimo tikslai buvo padalyti žemės sklypą į atskirus sklypus ir pakeisti jų pagrindinės žemės naudojimo paskirtį į kitą – gyvenamosios teritorijos vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų statybos – paskirtį. Detalajame plane vartojama servituto zonos sąvoka, o visi atidalyti sklypai priklausė tam pačiam asmeniui (ieškovei). Taigi šiuo atveju detalajame plane servitutai nebuvo nustatyti, o buvo tik išskirtas žemės sklypo plotas, į kurį vienu iš CK įtvirtintų pagrindų gali būti nustatytas servitutas.

Kasacinis teismas nurodė, kad, sprendžiant klausimą dėl servituto nustatymo teismo sprendimu, bylos įrodymų visumos pagrindu reikia nustatyti, ar šiuo atveju savivaldybės tarybos sprendimu patvirtinto detaliojo plano siūlymas dėl servituto nustatymo yra pakankamas, atitinka įstatymo reikalavimus ir šalių interesus tiek, kad patenkina viešpataujančiojo daikto poreikius ir pernelyg nesuvaržo tarnaujančiojo daikto savininko teisių. Gali būti patvirtinamas toks servitutas, koks siūlomas detalajame plane, arba detalajame plane siūlomas servitutas gali būti nepatvirtinamas, jeigu minėtų reikalavimų toks siūlymas neatitinka (pvz., pernelyg suvaržo tarnaujančiojo daikto savininko teises). Kasacinis teismas atkreipė dėmesį ir į teismų nustatytas pasikeitusias tam tikras aplinkybes: detalajame plane nurodant siūlymus dėl servituto egzistavo vienas sklypas, vėliau jis buvo padalytas į keturias dalis (sklypus), šis sklypas ir vėliau padalyti sklypai priklausė tik ieškovei, sklypas nebuvo užstatytas; bylos nagrinėjimo metu du sklypai priklausė ieškovei, kiti du – atsakovams, be to, atsakovams priklausančiame sklype yra pastatytas gyvenamasis namas. Sprendžiant klausimą dėl servituto nustatymo, detalajame plane nurodyti siūlymai dėl servituto turi būti vertinami atsižvelgiant į visas byloje nustatytas aplinkybes.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas panaikino teismų procesinius sprendimus ir perdavė bylą iš naujo nagrinėti pirmosios instancijos teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. birželio 18 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-106-933/2026

Autorių teisių ir gretutinių teisių apsauga

Dėl prevencinio ieškinio, kaip autorių teisių gynimo būdo taikymo, sąlygų

Ieškovas prevenciniu ieškiniu prašė uždrausti atsakovei komercinėje veikloje atgaminti, naudoti, platinti ir bet kokia forma ir būdu daryti viešai prieinamus ieškovo motinos meno kūrinius, tekstus ir kitą kūrybą. Ieškovas nurodė, kad jis yra vienintelis savo motinos turtinių ir neturtinių teisių paveldėtojas, todėl bet kokie veiksmai, susiję su jo motinos kūryba, gali būti atliekami tik su jo sutikimu. Atsakovė, neturėdama ieškovo sutikimo, siekdama komercinės naudos, atgamino, naudojo ir platino ieškovo motinos meno kūrinius (tekstus, piešinius, eskizus). Tokie atsakovės veiksmai yra neteisėti ir pažeidžia ieškovo paveldėtas teises, ieškovas negauna jokio atlygio už savo motinos kūrinių naudojimą.

Pirmosios instancijos teismas ieškinį atmetė. Apeliacinės instancijos teismas panaikino skundžiamą sprendimą ir ieškinį patenkino.

Kasacinio teismo praktikoje buvo konstatuota, kad ieškovas, reikšdamas prevencinį ieškinį, turi įrodyti dvi sąlygas – atsakovo būsimus neteisėtus veiksmus ir kad dėl jų gali atsirasti žala. Prevencinio ieškinio atveju neteisėti veiksmai suprantami kaip teisinę pareigą pažeidžiantys būsimi veiksmai, kurių pasekmė – žalos padarymas ateityje. Kasacinis teismas išaiškino, kad ieškovas, pareiškęs prevencinį ieškinį, turi procesinę pareigą įrodyti, kad jo teisėms gresia konkretus pavojus ir kad yra aplinkybių, faktų, kurie kelia jo teisių pažeidimo pavojų. Nors atsakovė vykstant teisminiam procesui nutraukė leidinio, kuriame panaudoti ginčo kūriniai, leidybos ir (ar) platinimo veiksmus, kasacinis teismas vertino, jog ši ir kitos byloje nustatytos aplinkybės nepaneigia egzistuojančios realios grėsmės, kad tokie neteisėti veiksmai vėl bus atliekami, taip pat kad tokiais veiksmais gali būti ne tik realiai pažeistos ieškovo teisės, bet ir atsirasti žala dėl negauto atlygio.

Kasacinis teismas pažymėjo, kad citavimo tikslais leidžiama atgaminti nedidelę kūrinio ištrauką. Įstatyme nėra reglamentuojama cituojamo kūrinio nedidelės dalies sąvoka, todėl tai turėtų būti nustatoma kiekvienu konkrečiu atveju pagal faktines aplinkybes, atsižvelgiant į sąžiningumo ir citavimo tikslo kriterijus. Viso teksto, pripažinto autoriniu kūriniu, atgaminimas šiuo atveju neatitinka citavimo paskirties. Be to, citata turi atlikti kokį nors paaiškinamąjį (komentuojamąjį) vaidmenį, o šiuo atveju ieškovo motinos tekstai iš esmės panaudoti atsakovės leidiniui „pagražinti“ (praturtinti), todėl tai neatitinka citavimo tikslo. Kasacinis teismas nusprendė, kad vien šaltinio ir autoriaus vardo nurodymo nepakanka citavimo išimčiai taikyti ir autoriaus turtinių teisių apribojimui pateisinti.

Kasacinis teismas nurodė, kad autorių teisės į kūrinį nesiejamos su nuosavybės teise į materialųjį objektą, kuriuo tas kūrinys išreikštas. Autorius ar kitas autorių teisių subjektas, perleidęs nuosavybės teisę į materialųjį objektą, kuriuo išreikštas kūrinys, nelaikomas perleidusiu autorių turtines teises ar suteikusiu licenciją, leidžiančią naudoti tą kūrinį, jeigu sutartyje nenustatyta kitaip. Atsakovei neįrodžius, kad ieškovo motina (autorė), padovanodama eskizus trečiajam asmeniui, jam perleido ir autoriaus turtines teises į juos, šios teisės po autorės mirties paveldėjimo būdu perėjo ieškovui.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas apeliacinės instancijos teismo sprendimą paliko nepakeistą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. birželio 17 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-102-781/2026

Žemės teisė

Dėl valstybinės žemės nuomos klausimus spręsti kompetentingo subjekto teisės atidėti prašymo dėl valstybinės žemės nuomos lengvatine tvarka (be aukciono) nagrinėjimą

Ieškovai įsigijo valstybinės žemės sklype esančius statinius. Praėjus daugiau nei metams, ieškovai kreipėsi į Nacionalinę žemės tarnybą (toliau – NŽT) su prašymu dėl šio sklypo, kuris buvo išnuomotas ankstesniam statinių savininkui, nuomos lengvatine tvarka (be aukciono). Per laikotarpį, kol ieškovai dėsė pateikti tokį prašymą, teisme buvo iškelta civilinė byla dėl to paties žemės sklypo pardavimo ankstesniam statinių savininkui. NŽT atidėjo sprendimo dėl ieškovų prašymo priėmimą, iki teisme bus išnagrinėtas nurodytas ginčas dėl sklypo pardavimo.

Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismai nusprendė, kad NŽT pasielgė teisingai, nes sprendimas dėl nuomos negalėjo būti priimtas, kol nėra aišku, koks sklypo plotas ieškovams gali būti išnuomotas.

Kasacinis teismas išaiškino, kad valstybinės žemės sklype esančių statinių pirkėjas nuo statinių perdavimo jam momento (sudarymo galimybės naudoti statinius pagal paskirtį, atsižvelgiant į jų būklę ir teisinį statusą), kuris įforminamas pardavėjo ir pirkėjo pasirašytu perdavimo–priėmimo aktu arba kitokiu sutartyje nurodytu dokumentu, *de facto* (faktiškai) tampa nupirktiems statiniams naudoti pagal paskirtį būtino dydžio valstybinės žemės sklypo nuomininku, nors *de jure* (teisiškai) nuomos santykiai dar nėra įforminti. Taigi, pasikeitus statinių savininkams, žemės sklypo nuomos sutartis su ankstesniu statinių savininku nebuvo kliūtis sudaryti sutartis su ieškovais.

Kasacinis teismas pažymėjo, kad teisinio tikrumo, apibrėžtumo principai reikalauja, jog su valstybinės žemės sklype esančius statinius nupirkusiu asmeniu žemės nuomos sutartis būtų įforminta nedelsiant. Valstybinės žemės nuomos klausimus spręsti kompetentingas subjektas, gavęs valstybinės žemės sklype esančius statinius nupirkusio asmens prašymą dėl valstybinės žemės sklypo nuomos ir valstybinės žemės nuomos sutarčiai sudaryti būtinus dokumentus, negali atidėti sprendimo dėl nuomos sutarties sudarymo priėmimo, jeigu nėra objektyvių priežasčių, kliudančių įforminti valstybinės žemės nuomos santykius pagal teisės aktuose nustatytus reikalavimus. Tačiau esant faktinėms aplinkybėms, dėl kurių valstybinės žemės nuomos klausimus spręsti kompetentingas subjektas neturi galimybės įforminti valstybinės žemės nuomos santykių pagal teisės aktuose nustatytus reikalavimus, yra pagrindas atidėti sprendimo dėl valstybinės žemės nuomos sutarties sudarymo priėmimą, iki tokios aplinkybės išnyks.

Nagrinėjamoje byloje kasacinis teismas nusprendė, kad buvo objektyvios kliūtys sudaryti žemės sklypo nuomos sutartis su ieškovais, kol nebuvo išnagrinėtas teisminis ginčas dėl žemės pardavimo ankstesniam statinių savininkui ir nenustatytos teisiškai reikšmingos aplinkybės.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas apeliacinės instancijos teismo nutartį paliko nepakeistą.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. birželio 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-107-403/2026

Civilinio proceso teisė

Dėl taikos sutarties šalių laisvės susitarti dėl sutarties sąlygų ribų ir proceso atnaujinimo dėl aiškios teisės taikymo klaidos

Skolininkas (pareiškėjas) prašė atnaujinti procesą civilinėje byloje, pripažinti negaliojančia ir panaikinti skolininko ir kreditorės pasirašytą taikos sutartį. Skolininkas nurodė, kad kreditorės naudai išdavė paprastąjį neprotestuotiną vekselį. Skolininkui laiku neatsiskaičius su kreditore, šalys susitarė sudaryti taikos sutartį, ją patvirtino teismas. Taikos sutartimi nustatytos nepagrįstai didelės 5 proc. dydžio palūkanos už kiekvieną uždelstą mokėti dieną, t. y. 1 825 proc. dydžio metinės palūkanos. Dėl tokio dydžio palūkanų neįmanoma įvykdyti sutarties. Skolininkas taip pat prašė atnaujinti terminą pareiškimui pateikti, nuroydamas, kad jis ne iš karto suprato, ką pasirašė.

Pirmosios instancijos teismas, nustatęs, kad skolininkas praleido terminą prašymui dėl proceso atnaujinimo paduoti ir kad nėra pagrindo jį atnaujinti, atsisakė atnaujinti procesą civilinėje byloje. Apeliacinės instancijos teismas paliko pirmosios instancijos teismo nutartį nepakeistą, papildomai nuroydamas, kad nenustatė, jog teismas, patvirtindamas šalių laisva valia pasirašytą taikos sutartį, padarė aiškią teisės normos taikymo klaidą.

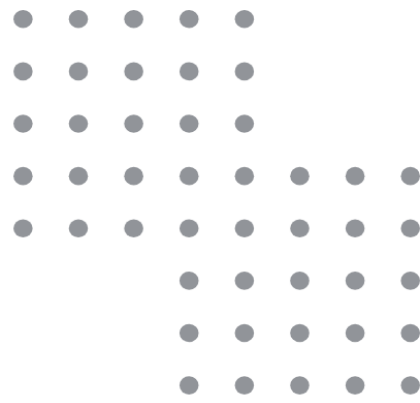
Kasacinis teismas pažymėjo, kad sutarties šalių laisvė nustatyti jas siejančios sutarties sąlygas nėra absoliuti. Šalių susitarimas dėl kompensuojamųjų palūkanų dydžio negali prieštarauti įstatymams, sąžiningumo ir protingumo principams. Koks kompensuojamųjų palūkanų dydis yra sąžiningas ir (ar) protingas, turi būti vertinama kiekvienu atveju individualiai, atsižvelgiant į šalis siejančių teisinių santykių pobūdį, šalių turtinę padėtį, prievolės ypatumus, galimų kreditoriaus nuostolių dydį ir kt. aplinkybes.

Kasacinis teismas konstatavo, kad CPK 42 straipsnio 2 dalyje nustatyta teismo pareiga netvirtinti šalių sudarytos taikos sutarties, jeigu ji prieštarauja imperatyviosiems įstatymų nuostatomis ar viešajam interesui, apima ir teismo pareigą netvirtinti viešajai tvarkai ar gerai moralei prieštaraujančios taikos sutarties, taip pat akivaizdžiai ir (ar) iš esmės pažeidžiančios CK 1.5 straipsnyje įtvirtintus teisingumo, protingumo, sąžiningumo principus. Jeigu teismas patvirtina taikos sutartį, kurioje nustatytos akivaizdžiai neprotingai didelės ir nesąžiningos kompensuojamosios palūkanos, laikytina, kad teismas padarė aiškią teisės normos taikymo klaidą, kuri galėjo turėti įtakos priimant neteisėtą teismo nutartį patvirtinti taikos sutartį.

Kasacinis teismas išaiškino, kad CPK 366 straipsnio 1 dalies 9 punkte įtvirtintas proceso atnaujinimo pagrindas dėl teisės taikymo klaidos taikytinas ir tais atvejais, kai po teismo nutarties patvirtinti taikos sutartį paaiškėja, jog šalių sudaryta taikos sutartis pažeidžia imperatyviasias įstatymo normas ar viešąjį interesą, taip pat prieštarauja viešajai tvarkai ar gerai moralei.

Remdamasis nurodytais argumentais, kasacinis teismas panaikino teismų procesinius sprendimus ir priėmė naują sprendimą: pareiškėjo prašymą tenkino, atnaujino praleistą terminą prašymui atnaujinti procesą paduoti, atnaujino procesą civilinėje byloje dėl taikos sutarties patvirtinimo ir perdavė civilinę bylą, kurioje atnaujintas procesas, nagrinėti pirmosios instancijos teismui.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2026 m. birželio 11 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-104-611/2026

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

Teisės tyrimų grupė

Šioje apžvalgoje pateikiamos neoficialios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo procesinių sprendimų santraukos, parengtos informavimo tikslu. Oficialius sprendimų tekstus galite rasti [Teisės aktų registre](#) arba [Lietuvos teismų informacinės sistemos \(LITEKO\) viešojo sprendimų paieškoje](#).

GYNĖJŲ G. 6, 01109 VILNIUS
TEL. +370 5 2 616 466
EL.P. LAT@TEISMAS.LT